

PROTIKORUPČNÝ PROGRAM

Fondu na podporu kultúry národnostných menšín

**Bratislava
2023
VP FPKNM č. 2**

Úvod

Protikorupčný program Fondu na podporu kultúry národnostných menšín (ďalej len „fond“) bol vypracovaný v súlade s protikorupčnou politikou vlády Slovenskej republiky a na základe posúdenia a vyhodnotenia korupčných rizík vo fonde. Sú v ňom identifikované rizikové oblasti pôsobnosti rezortu v rámci jeho zákonnej pôsobnosti.

Obsah Protikorupčnej politiky SR by orgány verejnej moci mali včleniť do svojich **protikorupčných programov** tak, aby pridanou hodnotou bolo zvýšenie merateľnej účinnosti prijatých protikorupčných opatrení. V týchto programoch, ako aj opatreniach, by mali zohľadniť svoje špecifiká, resp. kontext svojej pôsobnosti, prostredie, vzťahy, okolnosti a súvislosti vykonávaných činností, postupov a povinností, najmä však identifikované **korupčné riziká**.

Na účely realizácie Protikorupčného programu fondu sa v súlade s protikorupčnou politikou vlády SR používa toto vymedzenie pojmov:

Integrita: znamená vlastnosť osoby, ktorá sa dôsledne prejavuje v čestnom, poctivom, nestrannom a dôveryhodnom konaní v súlade so všeobecne uznávanými hodnotami, etickými zásadami, normami a pravidlami. Miera integrity jednotlivca, orgánu verejnej moci i celého systému inštitúcií sa hodnotí podľa vonkajších prejavov a konania v súlade s deklarovateľnými hodnotami a zásadami. V tomto zmysle je medzi integritou a tendenciou ku korupcii nepriamoúmerný vzťah. Treba zdôrazniť, že pojem „integrita“ nie je totožný s pojmom „bezúhonnosť“, ktorá sa podľa príslušných právnych predpisov SR preukazuje výpisom/odpisom z registra trestov.

Korupcia: Vymedzenie pojmu korupcia ako zneužitie moci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb sa opiera o Dohovor OSN proti korupcii. Podobne aj Európska komisia v súvislosti Európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi používa všeobecné vymedzenie pojmu korupcia, ktorú chápe ako „zneužitie (verejného) postavenia na osobný prospech“. Zdôrazňuje, že korupčnými platbami či transakciami sa napomáha mnohým ďalším druhom podvodov, ako sú napríklad falošné fakturácie, fiktívne výdavky alebo neplnenie zmluvných špecifikácií. Termín korupcia zahŕňa nielen všetky uvedené druhy konania, ale aj akékoľvek konanie poškodzujúce verejný záujem. Zahŕňa takisto zneužívanie moci, právomoci, vplyvu či postavenia, navádzanie na takéto zneužitie, klientelizmus, rodinkárstvo, protekcionárstvo, vydieranie, konflikt záujmov, nezákonný lobing, poskytovanie a prijímanie nenáležitých výhod bez poskytovania protislužby (tzv. prikrmovanie) a spreneveru verejných zdrojov. Korupciu vymedzuje tretí diel Trestného zákona.

Korupčné riziko: V užšom zmysle sa pod týmto pojmom rozumie existencia príležitosti, pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie a nákladov spojených s touto korupciou. Zahŕňa aj príčiny alebo podmienky, ktoré uľahčujú vznik situácie priaznivej pre podplácanie, korupciu, korupčné správanie alebo konanie. Je to napríklad varovný signál, že môže alebo by mohlo dôjsť k zneužitiu právomoci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb.

Protikorupčná prevencia („predchádzanie korupcii“, „prevencia korupcie“): pod týmto pojmom sa rozumejú systematické postupy na a) odhaľovanie a odstraňovanie príčin, príležitostí a podmienok priaznivých pre vznik a existenciu korupcie; b) zmenšovanie a odstraňovanie korupčných rizík; c) zníženie pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie; d) odradzovanie osôb od páchania trestných činov korupcie; e) posilňovanie kultúry etiky, integrity a protikorupčného povedomia.

Rezortný orgán sa chápe ako ktorýkoľvek orgán verejnej moci, ministerstvo, samosprávny orgán, úrad, špecializovaná agentúra, právnická osoba zriadená zákonom, obchodná spoločnosť s majetkovou účasťou štátu, ako aj právnická osoba, ktorej jednou zo zakladajúcich strán alebo zriaďovateľom je orgán verejnej moci.

Verejná integrita sa chápe ako dôsledný súlad konania so spoločnými etickými hodnotami, zásadami a normami s cieľom podporovať a uprednostňovať verejný záujem pred súkromnými záujmami vo verejnom sektore. V kontexte činnosti orgánov verejnej moci sa zároveň chápe ako čestnosť, poctivosť, nezaujatosť, nestrannosť, rešpektovanie dôstojnosti, slušnosť, korektnosť, transparentnosť a dôveryhodnosť pri vykonávaní úradných povinností a zverených právomocí. Je nesporné, že medzi verejnou integritou a korupciou je nepriamoúmerný vzťah.

Verejný sektor zahŕňa legislatívne, výkonné, administratívne a justičné orgány a ich verejných činiteľov, ktorí sú vymenovaní alebo zvolení, platení alebo neplatení, v trvalej alebo dočasnej pozícii na ústrednej aj nižšej než celoštátnej úrovni. Môžu sem patriť aj verejnoprávne organizácie, štátne podniky a verejno-súkromné partnerstvá a ich zamestnanci, ako aj zamestnanci a entity poskytujúce verejné služby (napr. v zdravotníctve, vzdelávaní, verejnej doprave atď.), na ktoré sa môže uzavrieť zmluva, alebo v niektorých krajinách môžu byť financované zo súkromných zdrojov.

Verejný záujem sa chápe ako záujem trvalo a udržateľne zlepšovať v súlade so zásadami právneho štátu a všeobecne uznávanými zásadami etiky a morálky kvalitu života, životných podmienok a blahobytu všetkých občanov alebo väčšine občanov. Verejný záujem ako predmet sústredeného úsilia sa však nechápe ako svojvôľa na úkor ostatných osôb, ale ako oprávnený nárok, pri ktorom sa nezhorší situácia ostatných osôb, a dodržia sa jasné a určité kritériá demokracie a právneho štátu.

Vyvoditeľná zodpovednosť znamená povinnosť osoby zodpovedať sa za preukázateľné následky svojho konania a svojej činnosti, ktoré majú nepriaznivý vplyv na boj proti korupcii a prevenciu korupcie.

Zvyšovanie povedomia o korupcii sa chápe ako interaktívny komunikačný proces zlepšovania schopnosti vnímať a pochopiť súvislosti korupcie, jej prejavy, spôsoby a následky, ako aj rozvíjania spôsobilostí, zručností, motivácie a postojov potrebných na aktivizáciu protikorupčného správania.

1. Východiská

Protikorupčná politika je súčasťou celkovej politiky fondu v oblasti dodržiavania predpisov a pravidiel. Jej cieľom je pomáhať fondu vyhnúť sa alebo zmierňovať riziká korupcie a poškodení z nej vyplývajúcich, a tým pomáhať posilneniu dôvery vo vzťahu k fondu a zlepšovaniu jeho povesti.

Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné vytvárať také podmienky, v ktorých sa odmietajú akékoľvek prejavy korupčného správania a korupčné konanie sa účinne postihuje, nesmú sa zľahčovať alebo prehliadať prejavy korupčného správania a riziká, ktoré by mohli umožniť vznik korupcie alebo vytvoriť priestor či príležitosť na jej spáchanie.

Korupcia, jej páchatelia a sprostredkovatelia, ako aj všetci, ktorí sa podieľajú na vytváraní priestoru a príležitostí na korupciu, poškodzujú verejný záujem, musí byť zabezpečená ochrana verejného záujmu. Cieľom je zvýšenie transparentnosti rozhodovacích procesov fondu, ktoré s týka predovšetkým procesov, v ktorých sa rozhoduje o použití či pridelovaní prostriedkov z verejných zdrojov.

2. Riadenie korupčných rizík

V užšom zmysle sa pod pojmom korupčné riziko rozumie existencia pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie a nákladov s ňou spojených. Zahŕňa aj príčiny, príležitosti, priestor alebo podmienky, ktoré uľahčujú vznik situácie priaznivej pre podplácanie, korupciu, korupčné správanie alebo konanie. Je to napríklad varovný signál, že môže alebo by mohlo dôjsť k zneužitiu právomoci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb. Pod korupčné riziko patrí aj riziko vzniku podplácania, čo znamená pravdepodobnosť alebo možnosť, že by mohlo dôjsť k ponúkaniu, odovzdávaniu, prijímaniu, prísľubu alebo sprostredkovaniu úplatku. Korupčné riziko v predpise: ustanovenie právneho alebo iného predpisu, ktoré obsahuje medzeru („prázdne miesto“) alebo nejednoznačnú („únikovú“) formuláciu a vytvára tak priestor alebo príležitosť pre vznik okolností priaznivých pre vznik korupcie.

Fond bude prostredníctvom pravidelného monitorovania vykonávať pravidelné pozorovania vrátane zaznamenávania, zhromažďovania ako aj následného vyhodnocovania údajov a informácií s cieľom identifikácie činností a procesov fondu, ktoré sú vo vzťahu ku korupcii potenciálne rizikové.

Fond bude následne na základe zvolených kritérií pravidelne kontrolovať a vyhodnocovať účelnosť a účinnosť zvolených protikorupčných opatrení.

Aktuálne fond identifikuje korupčné riziká najmä v procesoch:

- poskytovania dotácií a štipendií,
- zadávania zákaziek.

3. Priority fondu v oblasti protikorupčných opatrení

1. Vytvoriť prostredie, v ktorom sa zdôrazňuje ochrana verejného záujmu a odmieta korupčné konanie.
2. Zvýšiť dôveru verejnosti vo vzťahu k fondu presadzovaním kultúry integrity vo všetkých procesoch fondu.
3. Pravidelne monitorovať, identifikovať a odstraňovať korupčné riziká vrátane odhaľovania korupčných schém.
4. Zvyšovaním povedomia o korupcii a korupčných rizikách aktivizovať protikorupčné správanie a konanie zamestnancov.
5. Zvyšovaním povedomia o korupcii a korupčných rizikách aktivizovať protikorupčné správanie a konanie žiadateľov a prijímateľov fondu.
6. Zlepšiť podmienky na nahlasovanie podozrení z korupcie, ktoré nevyvoláva obavy z odvetných opatrení.
7. Zmenšiť v orgánoch fondu možnosť rozhodovať na základe vlastnej úvahy a eliminovať zistené možnosti rozhodovať na základe svojvôle.
8. Trvalo vytvárať podmienky na zabránenie zneužitiu moci, vplyvu a postavenia, klientelizmu, rodinkárstvu a protekcionárstvu.
9. Dôsledne uplatňovať účinné pravidlá na zamedzenie konfliktu záujmov.

4. Opatrenia fondu na elimináciu rizík korupcie a protispoločenskej činnosti

Opatrenie č. 1	Vypracovať a prijať Smernicu Fondu na podporu kultúry národnostných menšín o protispoločenskej činnosti
Termín:	Október 2023
Očakávané výsledky	- dôsledné dodržiavanie zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, - verejnosť vníma úsilie fondu o elimináciu rizík korupcie a protispoločenskej činnosti

Opatrenie č. 2	Poveriť vybraného zamestnanca vykonávaním úloh osoby zodpovednej za prijímanie, evidovanie a vybavenie oznámenia o protispoločenskej činnosti
Termín:	Október 2023

Očakávané výsledky	- vytvorenie podmienok pre dôsledné dodržiavanie zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov
--------------------	---

Opatrenie č. 3	Zabezpečiť informovanosť zamestnancov s osobitným zreteľom na nových zamestnancov fondu o korupčných rizikách vrátane informovanosti o inštitúte ochrany oznamovateľov protispoločenskej činnosti
Termín:	Október 2023
Očakávané výsledky	<ul style="list-style-type: none"> - zamestnanci sú informovaní o možnosti podania oznámenia o protispoločenskej činnosti, - zamestnanec sa cíti slobodne pri prípadnom oznamovaní protispoločenskej činnosti - poverený zamestnanec je nápomocný zamestnancom v prípade takýchto oznámení, resp. podnetov

Opatrenie č. 4	Zabezpečiť informovanosť verejnosti vrátane žiadateľov a prijímateľov fondu o korupčných rizikách vrátane informovanosti o inštitúte ochrany oznamovateľov protispoločenskej činnosti
Termín:	Október 2023
Očakávané výsledky	<ul style="list-style-type: none"> - fond prostredníctvom webového sídla informuje verejnosť vrátane žiadateľov a prijímateľov fondu o možnosti a mechanizmoch oznamovania protispoločenskej činnosti, - fond vytvorí bezpečný a systematický zber podnetov v tejto oblasti so zreteľom na ochranu oznamovateľov, - verejnosť vníma úsilie fondu o elimináciu rizík korupcie a protispoločenskej činnosti

Opatrenie č. 5	Pravidelne raz ročne vyhodnotiť Protikorupčný program fondu a v prípade potreby ho aktualizovať
Termín:	Október 2024
Očakávané výsledky	- systematický prístup fondu k eliminácii rizík korupcie a protispoločenskej činnosti

Opatrenie č. 6	Interné smernice fondu pripravovať a aktualizovať so zreteľom ku skutočnostiam zisteným v rámci vyhodnotenia Protikorupčného programu fondu
Termín:	priebežne

Očakávané výsledky	- systematický prístup fondu k eliminácii rizík korupcie a protispoločenskej činnosti
--------------------	---

Opatrenie č. 7	Aktualizovať Etický kódex fondu so zreteľom na Protikorupčný program fondu a príslušné interné smernice súvisiace s ochranou pred protispoločenskou činnosťou
Termín:	Október 2024
Očakávané výsledky	- systematický prístup fondu k eliminácii rizík korupcie a protispoločenskej činnosti.

V Bratislave 24. októbra 2023

Rastislav Uhlár
predseda správnej rady
Fondu na podporu kultúry národnostných menšín